Тыднёвік Магілёўскі

№ 21 (21)
26.09.97

Рэзалюцыя

Міжнароднай канферэнцыі "СМІ Беларусі: асаблівасці заканадаўства, правы і абавязкі журналістаў"

Мы, удзельнікі міжнароднай канферэнцыі, глыбока абураныя дзеяннямі афіцыйных беларускіх уладаў да нашага калегі, журналіста ОРТ Паўла Шарамета і іншых сяброў яго здымачнай групы.

Мы патрабуем неадкладна вызваліць Паўла Шарамета з-пад варты і спыніць крымінальную справу супраць работнікаў беларускага бюро ОРТ.

Мы лічым, што так званая "справа П.Шарамета" ёсць паслядоўны працяг кампаніі запалохвання і націску на журналістаў, якія не падабаюцца ўладзе, чарговае грубае парушэнне свабоды прэсы, правоў чалавека. Кожны ўдзельнік канферэнцыі гатовы выступіць грамадскім абаронцам Паўла Шарамета і ягоных калегаў у выпадку давядзення іх справы да суда. Мы падтрымліваем ініцыятыву Рады Беларускай асацыяцыі журналістаў па вылучэнню на працэс П.Шарамета групы грамадскіх абаронцаў ад рэдакцыйных калектываў і грамадскіх арганізацый, якія ўваходзяць у БАЖ.

20 верасня 1997 г.

Незалежныя журналісты патрабавалі ад улады паляпшэння палітыка-эканамічнай сітуацыі ў краіне і спынення націску на правы чалавека

Два дні ў Мінску працавала міжнародная канферэнцыя журналістаў, скліканая Беларускай асацыяцыяй журналістаў і Дырэкцыяй адукацыйных праграм міжнароднай прэсавай асацыяцыі пры садзейнні Савета Еўропы. Больш за дзесяць дакладчыкаў і выступоўцаў, што прынялі ўдзел у шчырай дыскусіі аб, мякка кажучы, асаблівасцях беларускай сітуацыі з правамі чалавека і правамі сродкаў масавай інфармацыі, урэшце прыйшлі да адзінага высновы, што над краінай рэальна паўстала пагроза інфармацыйнай "жалезнай заслоны", якую ўлада мяркуе ўсталяваць, каб схаваць ад свету праўду пра тое, што ў нас адбываецца.

Занепакоенасць і нават здзіўленне выклікала ў міжнародных гуманітарных структураў гатоўнасць беларускіх уладаў перагледзець існуючы Закон аб друку і сродках масавай інфармацыі ў бок стварэння абсалютна недапушчальных у цывілізаваным свеце перашкодаў на шляху давядзення да людзей грамадскай інфармацыі. Пасля ўвядзення ў дзеянне гэтага закону практычна любы дзяржаўны чыноўнік зможа "на законных падставах" распачаць пераслед журналіста або сродак масавай інфармацыі, не абцяжарваючы сябе доказамі свайго незадавальнення праз суд, дастаткова будзе спасылкі на адрас Дзяржкамітэта па друку аб тым, што "пакрыўдзілі". Нашая ўлада ніяк не ўспрыме таго зразумелага для ўсяго свету факта, што гэта яе натуральная "доля" — **быць адкрытай для грамадства, бо менавіта ўлада існуе для народа, а не наадварот.**

Незадавальненне асвятленнем у замежных, у прыватнасці, сродках масавай інфармацыі беларускіх падзей знайшло сваё адлюстраванне не ў паляпшэнні палітыка-эканамічнага стану краіны, як таго магчыма было чакаць ад сапраўды адказнай улады, а ў націску на замежных журналістаў аж да іх арышту і пагрозы суда. Новыя правілы акрэдытавання замежных журналістаў, што нядаўна ўведзены ў Беларусі, з таго ж разраду, што і падрыхтаваны да прыняцця новы закон аб друку. Абодва дакументы супярэчаць міжнародным пагадненням, пад якімі стаіць і подпіс беларускага кіраўніцтва. Аднак, як адзначалася на канферэнцыі, нашу ўладу, на жаль, гэта нікольки не засмучае і не бянтэжыць. Яна спадзяецца, што Еўропа не пойдзе далей, чым на выказванне незадавальнення, аб чым грамадства нашае можа і не даведацца або не звярнуць на гэта ўвагі, яшчэ больш "сплаціўшыся" вакол прэзыдэнта, якому недобразычліўцы перашкаджаюць будаваць для народа шчаслівае жыццё. Але такая "пабудова", у ходзе якой няма павагі да правоў чалавека, няма ўліку розных грамадскіх меркаванняў, няма свабоды сродкаў масавай інфармацыі скончыцца, як неаднойчы было даказана вопытам многіх краінаў, сумна, пакутліва і разбуральна.

На канферэнцыі з вуснаў навукоўцаў, сацыёлагаў, публіцыстаў, рэдактараў незалежных СМІ, замежных госцей, у тым ліку расійскіх, дэпутатаў беларускага Вярхоўнага Савета, што незаконна адхілены ад заканадаўчай улады пасля прэзыдэнцкага рэферэндуму, прагучала трывога за напрамак развіцця краіны, які ўсё больш акрэсліваецца як таталітарны. На жаль, гэтаму ў значнай меры садзейнічаюць дзяржаўныя сродкі масавай інфармацыі, асабліва тэлебачанне і радыё. Аднак запрошаныя на канферэнцыю кіраўнікі, у прыватнасці, газеты "Советская Белоруссия" і Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі ігнаравалі магчымасць абмяняцца з калегамі думкамі, выказаць свае меркаванні, адкрыта выкласці сваю пазыцыю.

За ўсіх давялося пастаяць крыху на трыбуне канферэнцыі намесніку кіраўніка Адміністрацыі прэзыдэнта сп.Пашкевічу, які ўдастоіў сваёй прысутнасцю другі дзень яе работы. Пра ягоныя выказванні і манеру, у якой яны былі зроблены, варта было б пасвяціць асобны каментар. Недарэмна ў зале ўсплывалі шчырыя смех пасля некаторых "пасажаў" даверанай асобы прэзыдэнта і чалавека, што ўвесь час падкрэслівае сваю прафесійную прыналежнасць да журналісцкага цэху.

Магчыма, што з боку калегаў гэта было і не вельмі ветліва, але якую яшчэ рэакцыю магло выклікаць, напрыклад, выказванне сп.Пашкевіча аб тым, што больш за ўсё П.Шарамету зрабілі шкоды самі журналісты... сваім заступніцтвам. Або ягонае сцвярджэнне аб тым, што "Народная воля" друкуецца за мяжой, а не ў Мінску выключна з-за недахопу ў сталіцы... вытворчых друкарскіх магчымасцяў, калі сам прэзыдэнт у парыве шчырасці, што з ім час ад часу здараецца, прызнаў, што, на ягоную думку, рана яшчэ Сярэдзіча (рэдактар "НВ") "вяртаць" у Беларусь, бо пакуль не "выправіўся". Не бачыць, вядома сп.Пашкевіч ніякай пагрозы для беларускай дэмакратыі ў наступе на свабоду прэсы і правы чалавека, бо такога наступу... проста няма.

Ну, і гэтак далей у такім жа напрамку. Як гаворыцца, паспрабуй тут пагаварыць шчыра і ўсур'ёз. На такім фоне міжволі больш сумленным падаўся ўчынак сп-роў Якубовіча і Кіселя, якія сустрэцца з калегамі ў вочы не наважыліся і "па-ангельску" на канферэнцыю проста не прыйшлі.

Як вышэй зазначалася, між тым на яе прыехалі калегі і супрацоўнікі гуманітарных еўрапейскіх арганізацый з Францыі, Канады, Бельгіі, Чэхіі і Расіі. Для іх, як і для беларускіх удзельнікаў міжнароднай канферэнцыі, няма сумнення ў тым, што далёка не ўсё добра ў нашым "дацкім каралеўстве". І найперш у пытаннях, якія самі па сабе вызначаюць узровень дэмакратыі, свабоды і цывілізаванасці любога грамадства вельмі проста: **тым, што яны — або ёсць, або іх няма.**

Калі яны ёсць, у грамадства ёсць надзея на прыстойнае жыццё. Калі іх няма, у чалавека ёсць надзея толькі на тое, што дзяржаўная машына яго асабіста не кране. Такой надзеяй жылі мільёны савецкіх людзей у ленінска-сталінскія часы. Мы ведаем, што з іх насамрэч адбылося.

Прадстаўнікі незалежных СМІ, што прынялі ўдзел у Мінскай міжнароднай канферэнцыі, звярнуліся да калегаў і грамадства з заклікам не губляць сумлення і гонару, а да ўладаў — з патрабаваннем палепшыць палітыка-эканамічную сітуацыю ў краіне, спыніць пераслед журналістаў і сродкаў масавай інфармацыі, не дапусціць прыняцця новага Закону аб друку і прывесці ў адпаведнасць з міжнароднымі нормамі беларускія законы, дэкрэты і распараджэнні, якімі рэгулююцца свабоды чалавека.

Генадзь СУДНІК,
удзельнік Канферэнцыі,
старшыня рэгіянальнай арганізацыі БАЖ.

Антылукашэнкаўская прапаганда ва ўніверсітэце

У сценах Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта 22 верасня адбылася сустрэча дэпутата палаты Прадстаўнікоў Аляксеенкі Г.П. са студэнтамі гістарычнага факультэта. Добрую гадзіну камуніст і шчыры прыхільнік прэзыдэнта распавядаў аб новай структуры ўлады на Беларусі, аб тым, як пашчасціла беларускаму народу, які мае сёння моцную ўладу... Але прамова "прапагандыста" мела нечаканы эфект: у зале нарастаў гоман, які ў рэшце рэшт перарос у смех і, нават, свіст. Ды і як жа магло быць інакш, калі паважаны дэпутат так і не распавёў аб сваёй дзейнасці па адстойванню інтарэсаў жыхароў Магілёўшчыны, аб "плённай" дзейнасці парламента, не даў свежай інфармацыі аб працы вышэйшых органаў улады. Ён толькі заўважыў, што калі будзе распаўсюджваць плёткі, дык і яго пасадзяць!

Вось ці не большую палову часу дакладчык і прысвяціў выкрыццю "злачыннай" дзейнасці апазыцыі. Як і старажытнарымскі сенатар, які кожную сваю прамову завяршаў заклікам "Карфаген павінен быць разбураны", Аляксеенка кожны лагічны блок прамовы скончываў нападкамі на апазыцыю.

Натуральна, што ў канцы сустрэчы ў вядучага назбіраўся ладны стос пытанняў студэнтаў да народнага выбранніка. На добрую палову з іх дэпутат проста не стаў адказваць. Ці не таму, што студэнты сёння палітычна "падкаваныя" і пытанні ставілі, відаць, вострыя і канкрэтныя? Адказы ж на іншыя пытанні былі такія агульныя, асцярожныя, або дэкларатыўныя, што стала сумна і сорамна за неблагога ў мінулым педагога, які відавочна займаецца не сваёй працай. Вось толькі пара прыкладаў дыялога залы і дэпутата:

Пытанне: — Як вы ставіцеся да таталітарнага рэжыму..?

А.: — Калі пытанне аб Беларусі... У нас нармальнае дэмакратычнае грамадства **(свіст у зале).** У нас усе інстытуты дэмакратычнага грамадства у наяўнасці...

Пытанне: — Як Вы растлумачыце расправу МУС над мірным насельніцтвам вясной гэтага году ў Мінску?

А.: — Расправы не было **(смех, свіст у зале)** ...Любая дзяржава сябе абараняе. Вось, напрыклад у Англіі **(смех)** нядаўна разганялі дэманстрацыю, а ў нас міліцыя культурна папярэджвае... **(працяглы смех і гоман).**

Такім жа чынам Аляксеенка адказваў і на іншыя пытанні. Напрыклад, ён да слёз расчуліў студэнтаў (стыпендыя ля 400 тыс.руб.) цяжарам свайго матэрыяльнага становішча: двухгадовым пражываннем у аплачаным дзяржавай гатэлі ў Мінску, заробкам у 5 млн.руб., кампенсацыямі за транспартныя выдаткі і г.д. Не змог дэпутат абвергнуць заканамерную заўвагу: чаму ён праводзіць палітычную агітацыю ў сценах універсітэта, што забаронена законам? На гэта ён выказаў уласнае меркаванне аб тым, што палітычная агітацыя ва ўстановах забароненая толькі ў час выбараў (?!) і ён закон не парушае. Калі так, то, відаць, хутка мы дачакаемся ў сценах універсітэта сустрэч і з прадстаўнікамі іншых палітычных сіл.

Асабліва маркотна і безнадзейна было слухаць Аляксеенку Г.П. ведаючы, што выступае не абы хто, не шэраговец, а намеснік старшыні камісіі па правах чалавека (!) і нацыянальных адносін палаты Прадстаўнікоў, выступае чалавек, які і па пасадзе павінен займацца праваавой абаронай грамадзян, нягледзячы на іх палітычныя меркаванні. Чаго ж трэба чакаць ад астатніх прадстаўнікоў прэзыдэнцкага парламента? Усцешвае адно, падобна на тое, што на моладзь пустыя словы і дэкларацыі ўжо не дзейнічаюць. Зала хутка адчула фальш слоў і замест прапаганды атрымалася лекцыя контрпрапаганды.

Д.П.Л.

Магутны Божа, Уладар сусьветаў,
Вялікіх сонцаў і сэрц малых:
Над Беларусяй, ціхай і ветлай,
Рассып праменьні свае хвалы.

Дай спор у працы, штодзённай, шэрай.
На лусту хлеба, на родны край.
Павагу, сілу і веліч веры
У нашу праўду, у прышласьць — дай!

Дай урадлівасьць жытнёвым нівам,
Учынкам нашым пашлі ўмалот!
Зрабі свабоднай, зрабі шчасьлівай
Краіну нашу і наш народ!

Н.АРСЕНЬНЕВА.

З сумнай нагоды друкуем мы сёньня славуты беларускі гімн "Магутны Божа", які некалькі год назад даў назоў нашаму вядомаму ў свеце фэсту духоўнай музыкі. У канцы ліпеня ў г.Рочэстар (ЗША) на 95-ым годзе жыцця памерла выдатная беларуская паэтка, аўтарка гэтых радкоў НАТАЛЬЛЯ АРСЕНЬНЕВА.

На працягу дзесяцігоддзяў яна брала актыўны ўдзел у справах беларускай дыяспары ў Злучаных Штатах, яе грамадская і палітычная дзейнасць на карысць будучай дэмакратычнай незалежнай Беларусі шмат паспрыяла захаванню і пашырэнню беларускай прысутнасці ў вольным свеце, прыхільнаму стаўленню да нас з боку амерыканцаў ды шматлікіх этнічных грамадаў Амерыкі.

У апошні год жыцця Натальля Арсеньнева страціла зрок і не магла ўжо асабіста весці ліставанне са сваімі шматлікімі сябрамі, сярод якіх былі і адрасаты з Бацькаўшчыны, з чаго яна вельмі была занепакоеная. Газета "Беларус", якую ў Нью-Ёрку выдае Беларуска-Амерыканскае Задзіночаньне, зьмясціла зацемку, праз якую Н.Арсеньнева выказала шкадаванне і прабачэнне з нагоды свайго вымушанага пісьмовага затворніцтва. А неўзабаве прыйшла вестка аб яе смерці...

Рэдакцыя ТМ глыбока смуткуе ў сувязі са смерцю Натальлі Арсеньневай. Мы шчыра спачуваем усім тым, хто былі закаханыя ў яе паэтычную творчасць і мелі надзейны прыклад служэння Айчыне ў яе плённай грамадска-палітычнай дзейнасці.

Усе мы, патрыёты краіны, хто любіць свой Край і чэрпае жыццёвыя сілы з вытокаў беларускай спадчыны, назаўсёды захаваем па Натальлі Арсеньневай светлую памяць.

ЧАРНОБЫЛЬ—БЕЛАРУСЬ: ХТО КАГО ПЕРАМОЖА

Міф аб таннасці атамнай энэргетыкі

Успамінаецца час, пазначаны ў найноўшай савецкай гісторыі як перабудова, калі мітынгі працоўных ледзь не зачынялі сваімі рэзалюцыямі цэлыя вытворчасці, якія былі прызнаныя шкоднымі для акаляючага асяроддзя. Некалькі такіх мітынгаў адбылося ў Магілёве. Яны ўсур'ёз палохалі, у прыватнасці, кіраўніцтва завода штучнага валакна і нават аб'яднання "Хімвалакно". Улада накіроўвала да людзей з тлумачэннямі навукоўцаў, санітарных урачоў, афіцыйных сваіх прадстаўнікоў. Магчыма, што мітынгі не заўсёды мелі рацыю. Аднак з меркаваннем грамадскасці ўлада вымушаная была — і вучылася гэта рабіць — лічыцца. Цяпер не тое. Цяпер улада без усякай грамадскасці сама ведае, што рабіць. І робіць. Па звестках ТМ недзе ў Віцебскай вобласці практычна распачалося будаўніцтва беларускай АЭС. За дакладнасць гэтай інфармацыі мы не бярэм на сябе адказнасць, бо ўлада наша прызвычаілася ўсё рабіць употай. Аднак пытанне аб будаўніцтве АЭС у Беларусі, краіне, якая найбольш пацярпела ад чарнобыльскай аварыі, зусім не знятае. У гэтай сувязі мы атрымалі ліст, які падаўся нам у сённяшняй сітуацыі вельмі дарэчным. Друкуем яго ніжэй.

За савецкім часам у галовы людзей, якія жылі на 1/6 частцы сушы, убіваўся факт, што вытворчасць электраэнэргіі на АЭС абыходзіцца значна танней, чым на ТЭЦ, ТЭС ды ГЭС. Даводзілася, быццам ніякай альтэрнатывы атамнай энэргетыкі няма, і што толькі атамныя электрастанцыі здольныя забяспечыць савецкіх людзей неабходнай колькасцю электрычнай энэргіі. Гэта тлумачылася тым, што Савецкі Саюз першым у свеце пабудаваў і ў 1954-м годзе пачаў эксплуатаваць атамную электрастанцыю (хоць у нечым адным ўдалося-такі перагнаць праклятых амерыканцаў!). СССР выпрацоўваў электраэнэргіі на АЭС значна больш за ЗША і ўсе краіны Захаду разам узятыя, каб "кожны савецкі мог гэтым ганарыцца". Таму і была праведзеная масавая ідэалагічная прапаганда аб тым, што АЭС — гэта добра, што ніякай небяспекі яны не несуць, ды і што альтэрнатывы ім наогул няма.

А цяпер давайце паставім пытанне: ці сапраўды атамная энэргетыка самая танная? Адразу ж зазначу, што капітальныя ўкладанні на будаўніцтва АЭС прыкладна ў два разы большыя, чым на будаўніцтва такой жа па магутнасці ТЭС. Гэта і зьявілася прычынай таго, што замест двухконтурных, даволі надзейных, але занадта каштоўных рэактараў, у краіне паўсюдна пачалі будаваць аднаконтурныя рэактары (чарнобыльскага тыпу), якія зьяўляюцца больш таннымі, але і менш надзейнымі. Адзначым таксама, што для вытворчасці энэргіі аднаконтурныя рэактары не выкарыстоўвала ніводная краіна свету, акрамя СССР. Як бачым, па капітальным укладанням атамная энэргетыка — найбольш капіталаёмістая галіна.

Нягледзячы на тое, што паліва на эксплуатацыю АЭС патрабуецца значна менш, чым на эксплуатацыю ТЭС, бягучыя расходы для АЭС будуць толькі крыху ніжэйшыя за бягучыя расходы для ТЭС. Гэта тлумачыцца тым, што кошты на паліва для АЭС значна пераўзыходзяць кошты на паліва для ТЭС.

Аднак атамныя электрастанцыі маюць адну акалічнасць, якой пазбаўлены цеплавыя электрастанцыі. Гэта — утылізацыя і захаванне радыёактыўных адходаў, што зьяўляецца цяжкім і вельмі каштоўным працэсам.

Спачатку адходы распушчваюць у азотнай кіслаце і ў розных спэцыяльных распушчальніках. Гэта дазваляе зменшыць аб'ём адходаў і павысіць іхную канцэнтрацыю. Потым адходы ў вадкім стане захоўваюць да зьмяншэння цеплавыдзялення да вызначанай мяжы. Захоўванне доўжыцца некалькі дзесяткаў (!) год. Для арганізацыі такога захоўвання выкарыстоўваюцца ёмістасці з нержавеючай сталі. На працягу ўсяго тэрміну захоўвання павінны працаваць сістэмы кантролю за зьбегам вадкасці і сістэмы па яе вяртанні назад; сістэмы ахаладжэння і сістэмы вентыляцыі з эфектыўнай газавай ачысткай. Для перамяшчэння адходаў і адбора пробаў выкарыстоўваюцца спэцыялізаваныя эжэктарныя ўстаноўкі.

Вы толькі ўявіце сабе, што на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў працуе бункер са шматлікімі функцыянальнымі сістэмамі, у якім захоўваюцца небяспечныя радыёактыўныя адходы і на гэта расходуецца электраэнэргія, велізарныя грашовыя і матэрыяльныя сродкі, людскія рэсурсы. Але гэта яшчэ не ўсё! Пасля дасягнення пэўнай мяжы цеплавыдзялення вадкія адходы пераводзяць у цвёрды стан. Дзеля гэтага іх абпальваюць у прысутнасці спалучэнняў кальцыя. У выніку ўтвараецца сумесь аксідаў металаў. Гэта змяншае аб'ём адходаў прыкладна ў 10 разоў. Але ж аксідная форма не стабільная, і хаваць адходы ў такой форме нельга. Пасля папярэдняй стадыі (тое, аб чым згадана вышэй) адходы падвяргаюць зацвярджэнню ў кампазыцыях шкла, керамікі альбо металакерамікі. Пасля зацвярджэння адходы захоўваюць некалькі год у падземных сховішчах з тэлевізійнай сістэмай кантроля і з сістэмай кантроля тэмпературы. Сховішча павінна быць абсталявана вентыляцыяй з эфектыўнай газаачысткай. Зноў жа, на гэта патрэбныя немалыя грашовыя і матэрыяльныя сродкі. І толькі праз некалькі гадоў назіранняў, упэўніўшыся ў тым, што атрыманыя формы адходаў зьяўляюцца стабільнымі паводле сваіх шматлікіх падкантрольных параметраў, іх падвяргаюць канчатковаму захаванню.

Хаваюць іх толькі ў месцах, якія падыходзяць для гэтага. Гэтыя месцы павінны характарызавацца наяўнасцю пародаў з высокай сарбцыйнай ёмістасцю, надзейных вадаўпораў, мінімальнай хуткасцю руху грунтовых і падземных водаў, вялікай глыбінёй залягання гэтых водаў.

Так што, як бачым, утылізацыя і захаванне радыёактыўных адходаў —гэта доўгі і вельмі складаны тэхналагічны працэс, які патрабуе вялікіх матэрыяльных і грашовых сродкаў. І калі падлічыць усе выдаткі, дык мы пабачым, што атамная энэргетыка не толькі не самая танная, а нават самая каштоўная галіна энэргетыкі.

І наогул, ці ёсць у вас упэўненасць у тым, што беларускі ўрад, калі пабудуе сваю АЭС, пойдзе на такія вялікія расходы, звязаныя з захаваннем радыёактыўных адходаў? У мяне, напрыклад, няма. Мяркую, што хутчэй за ўсё гэтыя адходы закапаюць ціхенька ўначы ў якім-небудзь раўку альбо кар'еры... І гэта прывядзе да забруджвання грунтовых і падземных водаў радыёнуклідамі. Потым людзі будуць даставаць радыёактыўную ваду з калодзежаў, стануць яе піць, гатаваць ежу, выкарыстоўваць яе для гаспадарчых патрэбаў. Што выклікае шматлікія ракавыя захворванні, нараджэнне дзяцей-інвалідаў ды ўродаў. І калі падлічыць усе выдаткі, якія пойдуць на лячэнне гэтых хворых людзей, на выплату пажыццёвых пасобіяў...

Так што, як ні павярні гэтую тэму, вытворчасць электраэнэргіі на АЭС ёсць самы дрэнны спосаб вытворчасці электрычнай энэргіі.

Яўген ЛАБАСЕНКА,
намеснік старшыні Магілёўскай гарадской арганізацыі Маладзёжнага хрысціянска-сацыяльнага саюза.

По матэрыялах Інфармацыйнага бюлютэня абласной рэгіянальнай арганізацыі СПБ

Наглость — второе счастье?

С начала учебного года вербовку своих "рекрутов" начал госпрофсоюз Могилевского машиностроительного института. Всем новоиспеченным студентам на руки были выданы заранее отпечатанные бланки заявлений на вступление в профсоюз. Правда, при этом господа профбоссы забыли указать, в какой именно профсоюз вступать. Ведь в их системе государственных — аж за 30! Да и новых, Свободных, созданных самими трудящимися — 5 профсоюзов.

Однако намеки у вербовщиков были самые что ни на есть прямые: если не вступите в наши ряды, то вас ожидает ну очень трудная учеба и неполноценный отдых. Пока "запись" идет со скрипом. К тому же бланки заявлений стали использоваться не по назначению (какая наглость!), а для шпаргалок и в помещениях, имеющих в названии два нуля.

Ах, так! — воскликнули ответственные товарищи в администрации и профкоме и, отбросив всякие игры в демократию, автоматически, с первой же стипендии... вычислили через бухгалтерию у непокорных "салаг" вожделенный 1% так.наз. профсоюзных взносов. В среднем это — по 4000 рублей с каждой молодой головы. Причем в бухгалтерии, когда особенно любознательные студенты поинтересовались, как можно без их согласия собирать дань — им ответили, что, мол, хватит, хлопцы, выступать — мы ж с вас копейки берем, а у вас сессия не за горами. Ох и трудно придется бунтовщикам...

Но мне кажется, что нелегко придется главному бухгалтеру института, когда им займется прокуратура. Ведь надо будет возвращать незаконно высчитанные деньги из своего кармана.

Мирон СПРАВЕДЛИВЫЙ

Шесть госслужащих против четверых... детей

11 августа "бригада" из шести человек во главе с судебным исполнителем **Маслаковой** посетила семью председателя областной региональной организации Свободного профсоюза Белорусского С. Ободовского и в его отсутствие конфисковала телевизор и аудиотехнику в покрытие многочисленных судебных штрафов Сергея, наложенных на него за его профсоюзную деятельность.

Таким образом четверых детей лишили духовной пищи и возможности слушать и смотреть незабываемые речи и "спектакли" главного актёра страны.

При изъятии имущества было грубо нарушено действующее законодательство. Отметим, что областной суд, куда обратился Сергей с кассационной жалобой, даже не уведомил его о дате судебного заседания и проводил разбор дела в его отсутствие. Видимо, для могилевских судов так проще и надежней. Зачем слушать какие-то доводы, а потом мучиться угрызениями совести? Тем более, что решение надо было принимать не из разряда судебных, а из разряда политических...

Мирон СПРАВЕДЛИВЫЙ.

Сацыяльна-эканамічнае становішча: акцыі пратэсту

Наш своеасаблівы электарат, аб чым сведчаць сацыялагічныя апытанні, ніякай "чыстай палітыкай" не праймеш. Асноўная маса ўсё яшчэ цвёрда стаіць на тым, што прэзідэнту перашкаджаюць, што розныя там Шараметы падрываюць аўтарытэт улады і, магчыма, сапраўды працуюць на замежныя спецслужбы, што НАТО — гэта небяспечны агрэсар і г.д. і г.д.

Выстаўленая "за дзверы" палітычнага жыцця краіны, апазыцыя выглядае на экране БТ і ў публікацыях "Советской Белоруссии" як група людзей, якім не хапіла месца ва ўладзе — вось яны і бянтэжаць народ, тусуюцца па мітынгах, распальваюць у грамадстве варожасць.

...Гэтай восенню многія апазіцыйныя рухі і партыі мяркуюць улічыць папярэднія памылкі, калі не ўдавалася ўплываць на людзей "праз палітыку". Што зробіш: шлях да разумення вартасці такіх паняццяў як свабода, правы чалавека, дэмакратыя — беларускі народ яшчэ не прайшоў. Трэба знаходзіць сцежку да людскіх душаў праз іншыя паняцці і фармулёўкі.

Так вырашана, у прыватнасці, на сустрэчы кіраўнікоў дэмакратычных партый і грамадскіх аб'яднанняў ў Магілёве. Яны, а гэта былі фронтаўцы, сацыял-дэмакраты, грамадоўцы, свабодныя прафсаюзаўцы, паразумеліся на тым, каб разам выступіць гэтай восенню супраць абнішчання людзей, павышэння цэнаў і кошту камунальных паслуг, знішчэння прыватнага сектару эканомікі, наступу на "чалночны" бізнэс... Пералік фактаў, якія сведчаць аб некампетэнтнай эканамічнай палітыцы ўрада, можна працягваць доўга. Акрамя таго, апазыцыя лічыць, што вялікую небяспеку тоіць у сябе падман, які творыць кіраўніцтва. Па лічбах афіцыйнай статыстыкі, ў нас усё добра, але многія прадпрыемствы працуюць на склады, а не на спажыўцоў, многія пралікі закрываюцца эмісіяй, што падштурхоўвае і без таго шалёную інфляцыю...

Калі апазыцыя здолее даходліва і шырока правесці "падрыхтоўчую работу", восеньскія акцыі пратэсту супраць вяртання краіны ў сацыялізм, могуць удасца. А ўжо на гэтых высновах стане магчымым звяртацца да людзей і з лозунгамі больш перспэктыўнага характару. Змена дачыненняў людзей у эканамічнай сферы сама па сабе ўплывае на змены ў іх свядомасці.

Восень безумоўна стане часам своеасаблівага экзамену для ўсіх палітычных сілаў краіны на патрыятызм, народны давер і здольнасць змяніць сітуацыю ў "беларускім заказніку" да лепшага.

Уласн. інф.

"БЕЛАЯ КНІГА". МАГІЛЁЎ. ФРАГМЭНТЫ

ТМ працягвае публікацыю фрагмэнтаў з мясцовай "Белай Кнігі", якія прадаставіў рэдакцыі старшыня Магілёўскага аддзялення Беларускага Хельсінскага Камітэта сп. Валеры Сівуха.

В Могилеве можно петь, если это нравится власти

13-16 июля 1996 г. в Могилеве состоялся 4-й Международный фестиваль духовной музыки "Магутны Божа". Наряду с собственно фестивальной программой, планировалось параллельное проведение концерта белорусских рок-групп "Новае Неба", "Уліс", "NRM" под названием **"Крок насустрач. Беларускі рок — фестывалю "Магутны Божа".**

Несмотря на то, что это было внеконкурсное мероприятие, член оргкомитета, зам. председателя горисполкома **Цумаров В.М.** потребовал от музыкантов представить на рассмотрение очередного заседания оргкомитета тексты своих песен. Музыканты единодушно отказались, ведь согласно Конституции, цензура в Беларуси запрещена законом.

Но что для могилевских властей Конституция? **В самый последний момент, когда на открытой площадке перед ДК "Химволокно" была установлена аппаратура и собрались люди, были отключены микрофоны и "Крок насустрач" был запрещен.**

Почему власти пошли на такие скандальные меры? Конечно же, из-за цензорского страха.

Белорусские рок-группы отличаются выразительной гуманистической и национально ориентированной позицией. Они не кричат попсовую бессмыслицу, а обращаются к сердцам и чувствам молодых и взрослых со своим пониманием событий, которые происходят в родной стране и в мире. Они по-своему осмысливают в музыкальных ритмах и искренних словах то, чем живет и о чем думает, о чем мечтает и куда стремится молодежь.

Именно это в Могилеве и было признано опасным.

Профсоюзное собрание — только с разрешения

18 октября 1996 г. на могилевском стадионе "Спартак" состоялось открытое собрание Свободного профсоюза частных предпринимателей г. Могилева, который объединяет в основном предпринимателей-челноков, торгующих на стадионе. Присутствовало 306 членов организации из 520. Собрание было посвящено обсуждению завышенных твердых ставок подоходного налога, которые были введены могилевским облисполкомом. Эти ставки в 1,5-3,5 раза превышали аналогичные в г. Минске и были введены незаконно — без утверждения областным советом депутатов. На собрание были приглашены руководители города и области. От горисполкома присутствовал зам. пред. горисполкома **Цумаров В.М.**

В полном соответствии с законом РБ "О профессиональных союзах" началось профсоюзное собрание.

Но еще до начала проведения собрания и в процессе его, начальник Центрального РОВД г. Могилева **Терехов А.А.** мешал проведению собрания. Кроме того, он применял физическую силу, шантаж и угрозы, пытаясь увести Ободовского С.В. в отделение милиции. Более того, после окончания собрания, вместе с другими представителями РОВД устроил настоящую охоту за Ободовским, пытаясь арестовать его. Только люди не позволили это сделать.

Действия сотрудников милиции были вопиюще незаконными.

В ст. 3 Закона РБ "О профессиональных союзах" говорится: *"Профессиональные союзы независимы в своей деятельности и* ***подчиняются только закону.*** *Запрещается всякое вмешательство, способное ограничить права профсоюзов или воспрепятствовать их осуществлению, если иное не предусмотрено ЗАКОНОМ.*

Профессиональные союзы ***самостоятельно*** *разрабатывают и утверждают свои уставы, определяют структуру, избирают руководящие органы, организуют свою деятельность,* ***проводят собрания,*** *конференции, пленумы, съезды".*

Кроме того, в части 3 пункта 4 "Положения о порядке организации проведения собраний..." подчеркивалось, что не требуется уведомлять исполнительный комитет при проведении собраний в организациях на их территории, действующими в них общественными организациями (в нашем случае на стадионе действует Свободный профсоюз частных предпринимателей г. Могилева).

Профсоюзное собрание 18.10.96 г. проводилось на стадионе "Спартак", **на рабочих местах** предпринимателей. Общественный порядок при этом не нарушался. Стадион принадлежит добровольно-спортивному обществу "Спартак". Перед началом собрания председатель облсовета "Спартак" **В.Бычков** разрешил его проведение (при этом присутствовали: председатель Свободного профсоюза Белорусского **С.Ивчин**, председатель Свободного профсоюза области **С.Ободовский**, председатель Свободного профсоюза частных предпринимателей **Н.Никитина** и другие).

Но работники милиции, хотя им все объяснили, в нарушение ст. 5 Закона РБ "О милиции" в своей деятельности руководствовались не Конституцией и Законами, а политическими пристрастиями и подзаконным актом —распоряжением председателя Могилевского горисполкома от 29.05.96 г. 508-р, о "законности" которого мы говорили ранее.

По фактам вмешательства милиции в деятельность профсоюзов Ободовский С.В. подал жалобу в областную прокуратуру. Ответ прокуратуры, подписанный прокурором Центрального района Демидовым Ю.Е., анекдотичен: *"...Ссылка* (Ободовского — БХК) *на то, что собрание проходило на рабочих местах частных предпринимателей является необоснованной, так как частные предприниматели арендуют не весь стадион "Спартак", а каждый предприниматель арендует отдельное место размером 1,5 на 1,5 кв. м. или палатку 2х2 кв. м".* По логике прокурора Демидова выходит, что если площадь, занимаемая станком, на котором работает рабочий, составляет, допустим, 2х2 кв. м., то при проведении цехового профсоюзного собрания рабочие должны стоять у своих станков!

А какова была реакция судебных органов?

23 октября суд Центрального р-на г. Могилева (**судья Мартынова С.А.**) оштрафовал Ободовского С.В. по ст. 167-1 ч. 2 КоАП РБ на 250 тыс. рублей. При этом суд установил: *"...на вещевом рынке стадиона "Спартак" Ободовский, не имея разрешения Могилевского горисполкома,* ***организовал и провел*** *собрание".* (Выделено мной — В.С.).

Почему суд решил, что Ободовский организовал и провел собрание? Данное профсоюзное собрание организовывалось Свободным профсоюзом частных предпринимателей г. Могилева. Вела собрание председатель этого профсоюза Никитина Н., что отражено в соответствующем протоколе собрания. Ободовский С.В. присутствовал на собрании в качестве приглашенного, как председатель областной организации Свободного профсоюза. Кстати, в качестве приглашенного присутствовал на этом собрании и зам. председателя горисполкома Цумаров В.М., который активно участвовал в собрании ("не разрешенном" горисполкомом!) и выступал по времени гораздо больше, чем Ободовский.

Несмотря на совершенно необоснованное постановление районного суда, на свои жалобы в вышестоящие судебные инстанции, Сергей Ободовский получил пустые отписки от председателя Могилевского облсуда **Попенюка В.М.** и председателя Верховного Суда РБ **Сукало В.О.**

Данное дело является еще одним характерным примером незаконного преследования властями неугодного им Свободного профсоюза и его руководителя Ободовского С.В.

"Всеобщая декларация прав человека" — подрывной документ

"Организация Объединенных Наций в Беларуси не зарегистрирована"
Майор **Шашков П.Е.**

19 октября 1996 г. в Комсомольском сквере г. Могилева в 11.00 учитель средней школы **Лапцевич В.П.** распространял печатную информацию в виде полного текста издания "Всеобщей декларации прав человека" и отпечатанные фрагменты интервью президента РБ, где Лукашенко положительно отзывался о фашистском диктаторе Гитлере.

За это Владимир Лапцевич был задержан сотрудниками милиции **Масковичем Е.В., Каркаваном Л.В.** и доставлен в Центральный РОВД. Указанные работники милиции были в штатском, при задержании не представились (их фамилии выяснились только значительно позже, в суде), они не просили предъявить паспорт, который был у Лапцевича с собой, вследствие чего его нельзя было задержать и доставлять в участок для выяснения личности. Кроме того, в нарушение статьи 243 КоАП РБ, Лапцевича подвергли, словно преступника, унизительному личному досмотру без присутствия понятых. Потом в Центральном РОВД у Лапцевича были изъяты участковым инспектором **Бушляковым А.И.** (согласно протоколу изъятия): *"... 1) Листовка под названием "Из интервью президента Беларуси А.Лукашенко корреспонденту немецкой газеты "Хандельсблат" Маркусу Циммеру — в количестве 3 (три) штуки; 2) Листовка под названием "Всеобщая декларация прав человека" — в количестве 3 (три) штуки; которые он распространял в сквере Комсомольском г. Могилева".*

Несмотря на неоднократные заявления Владимира Лапцевича о том, что действия работников милиции вопиюще незаконны, на него был составлен протокол по ст. 172 ч. 3. КоАП РБ: *"Распространение печатных изданий, изготовленных с нарушением установленного порядка и не имеющих выходных данных, содержание которых направлено на причинение ущерба государственному и общественному порядку, правам и законным интересам граждан".* Майор **Шашков П.Е.** при этом заявил, что *"Организация Объединенных Наций в Беларуси не зарегистрирована".* Составленный протокол с санкции начальника Центрального РОВД **Терехова А.А.** был направлен на рассмотрение в административную комиссию при администрации Центрального района г. Могилева.

Лапцевич обжаловал действия сотрудников Центрального РОВД начальнику областного УВД **Апанасевичу В.И.** и прокурору Центрального района **Демидову Е.Ю.** Однако в ответ получил пустые отписки, подписанные заместителем начальника ОПП УВД **Самсоновым Н.Н.** и прокурором Центрального района Демидовым Ю.Е. (исполнитель **Прошко Е.Д.**)

Перед административной комиссией Центрального района (председатель — **Кистенева А.Ф.**), куда поступил протокол, встал непростой вопрос. С одной стороны, Лапцевича нужно наказать — демократ такой-сякой, права вздумал в милиции качать! Но с другой стороны, на каком основании? Не признавать же, в самом деле, "Всеобщую декларацию прав человека", международно-правовой акт ООН, который был ратифицирован Верховным Советом РБ еще 14 ноября 1991 г. и имеет в Беларуси силу закона, "подрывной инорфмацией"? Или, может признать, **что содержание подлинных высказываний президента Республики Беларусь *"...направлено на причинение ущерба государственному и общественному порядку, правам и законным интересам граждан"*?** Думали-думали и решили это дело отложить, т.е. "спустить на тормозах".

Владимир Лапцевич обжаловал действия милиции и ответ-отписку прокуратуры Центрального района в областную прокуратуру и получил, наконец, вполне разумный ответ за подписью начальника отдела общего надзора **Подоляко В.Н.**: *"В связи с тем, что административное задержание Вас работниками милиции было произведено в нарушение ст. 239 КоАП РБ, так как в* ***Ваших действиях отсутствовал состав административного правонарушения,*** *прокурору Центрального района указано на неквалифицированное разрешение Вашей жалобы, а также предложено принять соответствующие меры прокурорского реагирования к работникам милиции, допустившим в отношении Вас нарушение закона. О принятых мерах прокурорского реагирования Вам будет дополнительно сообщено прокурором Центрального района г. Могилева".* После этого решения областной прокуратуры, аналогичный ответ пришел и из прокуратуры Центрального района. При этом следует отметить, что сообщения из прокуратуры о том, какие приняты меры, Лапцевич так и не дождался.

Тем не менее, основываясь на ответах прокуратуры и административной комиссии, В.Лапцевич подал иск в суд Центрального района г. Могилева на материальное возмещение морального ущерба, который нанесли ему сотрудники Центрального РОВД своими незаконными действиями. Лапцевич оценил нанесенный ему моральный ущерб в 10 миллионов рублей.

Суд в составе председателя **Туленковой А.М.,** народных заседателей **Хотименко Е.А., Ешкиной А.И.,** с участием прокурора **Масловской Л.А.** отклонил иск Лапцевича на том основании, что: *"В соответствии с постановлением Пленума Верховного Суда РБ* ***от 12 декабря 1996 г.*** *граждане вправе взыскать материальное возмещение морального вреда лишь в случаях, предусмотренных законом — это ст. 7 ГК РБ* (за распространение порочащих сведений —В.С.), *закон "О социальной защите инвалидов", закон "О защите потребителей".*

Жалобы Лапцевича на это решение в судебную коллегию по гражданским делам Могилевского облсуда, в президиум Верховного Суда РБ успеха не имели. Вышестоящие судебные инстанции подтвердили это решение.

Таким образом, **практически сразу** (через три недели) после известного ноябрьского 1996 г. референдума **Верховный суд резко ограничил возможности материального взыскания морального ущерба с должностных лиц за их незаконные действия.**

А как же быть с международными соглашениями, заключенными Республикой Беларусь?..

Могилевское отделение БХК.

БЛІЗКАЯ ГІСТОРЫЯ

Адкуль браліся грошы на індустрыялізацыю

У канцы 20-х гадоў у Савецкай краіне перамог стыль кіраўніцтва народнай гаспадаркай, які абапіраўся на партыйны апарат камуністычнай партыі бальшавікоў. Для забяспячэння так званай праграмы індустрыялізацыі і Першага пяцігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі БССР на 1928/1929-1932/1933 гг., патрэбна было пераадолець вялікія цяжкасці, звязаныя з недахопам грашовых сродкаў. Толькі за 1926-1929 гг. на індустрыялізацыю Беларусі з агульнасаюзнага бюджэта было выдзелена болей 19 млн. руб. Але патрэбна было яшчэ больш. Грошай не хапала, як у краіне, так і на месцах, у прыватнасці ў Магілёве. Было вырашана іх узяць у прадстаўнікоў прыватнага сектара ў эканоміцы, які на рубяжы 1926-1928 гг. амаль спыніў сваю прадпрымальніцкую дзейнасць пад ціскам той жа партыі бальшавікоў. Дык адкуль жа браліся пасапраўднаму матэрыяльныя сродкі на вырашэнне вялікіх і малых гаспадарчых задач у тыя гады?

Яскравым прыкладам знаходжання сродкаў і вырашэння палітычных пытанняў зьяўляліся аперацыі (налёты) па выяўленню і канфіскацыі сродкаў у неплатнікаў дзяржаўных падаткаў, да якіх былі аднесены прадстаўнікі спыняючага сваю дзейнасць прыватнага сектара (знясіленага павялічваючыміся дадатковымі і ўскоснымі падаткамі і ў выніку не маючага моцы плаціць наогул падаткі). Аперацыі, па планах арганізатараў, павінны былі даць магчымасць "праз бюджэт пасіліць (шляхам экспрапрыяцыі) фонды індустрыялізацыі, калектывізацыі, перабудовы ўсяе нашае гаспадаркі на новы сацыялістычны лад".

Аперацыі ці налёты на неплатнікаў дзяржаўных падаткаў праводзіліся ў 1929-1930 гг. па ўсёй СССР, таксама зразумела, на Беларусі і ў Магілёве ў прыватнасці. Налёты праводзіліся ў форме абыходжання дамоў ці кватэр, з абавязковым вобыскам і выняццем каштоўнасцей і маёмасці.

Прыклад правядзення нечаканых налётаў, як заўжды, падала Масква. Быццам бы ініцыятыва зыходзіла знізу, ад рабочых. Але ж у лістах, інструкцыях, цыркулярах, якія дасылаліся на месцы пад грыфам "сакрэтна" адзначалася адваротнае: "в Москве **по нашему предложению** (выдзелена мною — І.П.) рабочими электрозавода организованы бригады по проверке взимания недоимок с частника... (подпіс Арджанікідзе)".

Асаблівы націск рабіўся на выкрыццё так званых недаабкладзеных. Гэта людзі, якія ўнеслі падаткі, але ж з іх можна было нешта ўзяць. Дзень і час правядзення "абследавання" і вобыска ўстанаўліваўся адзіны. Для падрыхтоўкі арганізоўваліся штабы. Яны павінны былі **загадзя** загатовіць спісы ўсіх недаімшчыкаў па гораду, а таксама спісы асоб, па якім маюцца меркаванні, што яны недаабкладзены. З гэтай мэтай абследавалі і мелі веды **аб укладах і бягучых рахунках,** вызначаных для праверкі прыватнікаў.

Так па Магілёву была складзена даведка па Магілёўскаму таварыству ўзаемнага крэдыта і вызначаны спісы асоб, якія мелі ўклад з сумай па 1000 руб., спіс асоб з Цэнтральнай ашчаднай касы, якія мелі пэўныя ўклады і г.д.

Для непасрэднага выканання аперацыі ўтвараліся брыгады. Яны ізымалі грошы, каштоўнасці, дываны, тканіну, рухомую маёмасць (мэблю, жывёлу, шавецкія машыны і г.д.) існаваў загад пад грыфам "сакрэтна": "...Ва ўсіх выпадках, калі сумы вынятых у абысканых і выручаныя ад рэалізацыі маёмасці перавысяць недоімку, праз падатковага інспектара, вытварыць дадатковае абкладанне падаткамі". Мала таго — "... пры знаходжанні пры вобыску значнай маёмасці, павінна быць вытварана на падставе гэтага перааб-кладанне ў павышаных нормах з суадпаведным налічэннем штрафу і пені... Усе адабраныя пры вобыску рэчы значнай маёмасці, каштоўнасць якіх перавышае суму належачага плацяжу, паколькі гэта сведчыць аб злоснасці неплацельшчыка, **безагаворачна цалкам канфіскуюцца** (выдзелена мною — І.П.) у фонд дзяржавы". Што і рабілася.

Налёт па горадзе Магілёве вытвараўся першы раз 30 снежня 1929 г. і паўтарыўся 12 студзеня 1930 года. Па астатніх гарадх і мястэчках Магілёўшчыны — 30 снежня і 22 студзеня.

З дакументаў па вынікам налёту бачна цікавая акалічнасць. На той момант па гораду Магілёву лічылася 1102 недоімшчыка (тых хто не заплаціў падаткаў у поўным аб'ёме) з сумай недоімкі 105.042 руб. Пад час налёту была ахоплена 435 асоб, з якіх усяго 240 былі недоімшчыкамі. Сабралі грошай, маёмасці і каштоўнасцяў на агульную суму 245.477 рублёў. Перавыканалі план збору сродкаў амаль у 2,5 разы! Але ж з 240 недоімшчыкаў здолелі ўзяць каштоўнасцяў усяго толькі на суму 9.802 рублі, а астатняе, што перакрыла агульную суму недоімкі, узялі з 150 сумленна разлічыўшыхся з падаткамі раней. "Неабходны" рабунак.

Што канфіскоўвалі пад час налёту.

1. За 1926-1927 гг. стварылася недоімка ў памеры 196 р. 04 кап. за царкоўным саветам Брацкага Сабору. Апісалі дом у папа Турава і маёмасць старшыні царкоўнага савету Афанасьевай.

2. У інваліда Гвоздава Ф.І. за недоімку 1.309 руб. (за 1928-30 гг) забралі і былі прададзены рэчы.

3. Рыжыкаў Г. меў недоімку 124 р. 38 к. Ён памер, засталіся сіроты. Аднак у іх забралі дом і прадалі. Што стала з дзецьмі — невядома. Дарэчы, усяго больш за 20 чалавек лішыласся сваіх дамоў, іх канфіскавалі і перадалі КАМГАСУ.

Сярод пакараных — старуха 75 год і іншыя. Між так званых недоімшчыкаў былі не толькі былыя гандляры (73 асобы), а і святары, урачы, сябры арцелі, рамеснікі, сапожнікі, сталяр, слесар, гравёр і іншыя.

Як ужо адзначалася, самай моцнай групай абысканых аказалася група з адзнакай недаабкладання. Гэта значыць іх даабкладалі падаткамі на суму із'ятай маёмасці. 150 асоб далі 235.675 рублёў. Як рабілася. Прайшліся па хатах, дзе добра жылі. Так, Чарняк Н.П. — мела падатку 95 р. 31 к., прылічылі — 505 р. 71 к.; Кармазін М.З. — меў 86 р. 81 к.; прылічылі — 737 р. 85 к.; Карытка К.І. — 43 р. 95 к. і адпаведна 342 р. 85 к., і інш.

Вось і ўтварыліся недоімшчыкі для справаздачы, у якіх можна апісаць маёмасць, рэалізаваць яе і атрымаць грошы на індустрыялізацыю, а саміх зрабіць класнымі ворагамі, абвінаваціўшы ў сакрыцці даходаў.

Неабкладзеныя, гэтыя сумленныя людзі, падвергліся праверцы і рэпрэсіўным мерам таму, што на думку арганізатараў налёта ў Магілёве, жылі даволі заможна, а значыцца ўкрывалі даходы. Што ж сведчыла аб "шыкоўным" жыцці? Гэта бачна з дакументаў налёта:

"...у Слуцкіна Ізраіля — даабкласці падаткам на із'ятую маёмасць — карова — 1... Мінькіна О. — даабкласці на ўсю із'ятую маёмасць і каштоўнасці: паліто жан. — 1, самавар нікіл. — 1, шкап — 1, хромавая шкура — 1, прутоў жалезных —8 і г.д.... Кролікава В. — даабкласці на маёмасць: чарка сярэбраная — 1, самавар нікіл. — 1, ложак нікіл. — 2, кушэтка мяк. — 1, машынка шавецкая —1, паліто — 1, карова — 1, сукно — 4, воўна — 1,5 ф. ...

Як бачым, забіралі ўсё — апошнюю карову і ложак, самавары і паліто. У каго ж не было маёмасці — забіралі дом, а гаспадароў выкідвалі на вуліцу.

І яшчэ абураліся, што з боку асобных абшукваемых былі спробы "правакацыі варожых навуськіванняў". Так, калі да гр. Маркітана зьявіліся ізымаць маёмасць, ён, здзержваючы злобу і купіўшы літру гарэлкі, сеў снедаць і зваў да сябе прыбыўшых на выняцце маёмасці супрацоўнікаў. На супярэчанні жонкі ў час із'яцця злобна адказваў: "Няхай бяруць, з міру па ніткі — голаму рубашка". І яго можна зразумець, калі чытаеш далей дакументы налёта: "... у Палякова Пэйсаха — апісаць: паднос фарфоравы — 1, таз медны — 1, шкап плацяны — 1, кашуль дамскіх — 9, панталон дамскіх — 7, спадніц дамскіх — 2, кашуль мужчынскіх — 1, сукенак дамскіх — 4,... навалак — 4, блузак дамскіх — 2, пінжак — 1, цукру — 6 кіло, чаю — 3/4 фунта..." і г.д.

Можна канстатаваць, што існаваўшыя ў 20-30-я гады камуністычныя органы ўлады для вышукваня матэрыяльных сродкаў выкарыстоўвалі ўсемагчымыя сродкі. У тым ліку і вышэйразгледжаны налёт на неплацельшчыкаў дзяржаўных падаткаў. Пад час якога найбольш пастрадалі добрасумленныя людзі.

Ігар ПУШКІН,
гісторык.

У Тыднёвіка на кухні

Працягваем тэму яблыкаў. Вось яшчэ некалькі добрых рэцэптаў.

ЯБЛОЧНЫЙ КВАС

2 кг яблок, 100 г изюма, 750 г сахара, 25 г дрожжей, 10 л воды

Для получения напитка высокого качества большое значение имеет сорт яблок и степень их зрелости. Мелкие, безвкусные, малокислые яблоки непригодны.

Недозрелые яблоки дают чрезмерно кислый сок, имеют терпкий вкус и слабый аромат, а переспелые яблоки плохо прессуются, сок из них плохо осветляется.

Лучшие результаты дает использование ранних сладких яблок или зрелых кисло-сладких сочных яблок нескольких сортов.

В большую эмалированную кастрюлю кладут вымытые неочищенные яблоки, мелко изрубленные или нарезанные тонкими ломтиками, добавляют ополоснутый изюм и сахар. Заливают кипяченой теплой водой. К охлажденному суслу прибавляют растертые с сахаром дрожжи и ставят в теплое место. Затем процеживают сквозь марлю, разливают в бутылки, плотно закупоривают. При комнатной температуре через 3-4 дня квас будет готов.

ОМЛЕТ С ЯБЛОКАМИ

На 3 яйца — 100 г яблок и 1 ст. ложку масла

Свежие, не очень кислые яблоки очистить от кожуры, вырезать сердцевину, нарезать тонкими ломтиками и слегка поджарить на сковороде с маслом. На поджаренные яблоки вылить взбитые яйца, перемешать и жарить, как натуральный омлет.

ПРЫЗНАННЕ Ў КАХАННІ

Нібы радасная тэлеграма...

Днямі завяршыўся міжнародны магілёўскі пленэр Бялыніцкага-Бірулі. Ацэнка яго творчых вынікаў наперадзе. А вось своеасаблівую мастацка-музычную кропку ў ім паставіў канцэрт, што далі ў нядзелю ў Магілёве Муслім Магамаеў з Тамарай Сіняўскай.

Няма ніякай патрэбы тлумачыць чытачам пра творчасць гэтага знакамітага ў свеце "жыццёвага і спеўнага дуэта": папулярнасць, у прыватнасці, Магамаева, на прасторах колішняга Саюза проста не можа быць пераўзыйдзена. Пахіснуць яе не здолеў нават Кабзон пры ўсім сваім сяброўстве з "сильными мира сего" і пры неверагоднай творчай працаздольнасці. Тым больш абсалютна недасягальная яна для сённяшніх "зорак", не зважаючы на іхняе штодзённае пранікненне да нас праз тэлевізары і кампакт-дыскі. Магамаеў з Сіняўскай жывуць у мільёнах людскіх душаў, гэта зусім іншае.

Можна і трэба парадавацца, бо яны даюць прыклад прыстойнага жыцця ў Мастацтве, не дазваляючы замінаць яму ні палітыцы, ні мітусні за месца "пад сцэнічным сонцам". Гэта асабліва важна для нашай грамадскасці, якая з нялепшага прыкладу ўлады засвойвае манеру адносіцца да ўсяго як да палітыкі. На жаль, не заўсёды "на вышыні" бывае тут і апазыцыя.

Трэба аднак прызнаць, што такая сітуацыя заўсёды самая характэрная рэч для краінаў з таталітарным рэжымам. Вось і ў нас, — купецкі размах "Славянскага базару" і панславізм "Залатога Віцязя", закрыццё пад прыстойным выглядам дэкабрысцкага Музэю і адкрыццё без асаблівай нагоды бюста мастака Масленікава, забарона ў Менску шчырай мастацкай выставы суполкі "Пагоня" і дзяржаўная падтрымка адкрыта несумленнай "дакументалістыкі" Азаронка. І шмат што іншае на беларускай культурніцкай ніве шчыльна пераплеценае з палітыкай. Нездарма мы амаль прызвычаіліся да таго, напрыклад, што нашыя знакамітыя госці, вёдаць па дабрыні душэўнай, не стамляюцца нахвальваць беларускі грамадскі строй, беларускага прэзыдэнта і беларускую настальгію па савецкіх цэнах. Між тым, далёка не ўсё з пералічанага ў нас, як гаворыцца, адназначна...

І раптам — цёплы, нягучны, амаль хатні прыезд Мусліма Магамаева з Тамарай Сіняўскай, якія выйшлі ў мінулую нядзелю на сцэну Палаца хімікаў для таго, каб спяваць. А значыць сапраўды выказаць нам павагу і шчырасць, бо ўсё, што трэба і могуць сказаць творцы нашым душам, яны гавораць талентам і майстэрствам.

Высокі густ і павага да нас з вамі, а не якія-небудзь іншыя акалічнасці ўплывалі раней, наколькі гэта цяпер разумееш, і ўплываюць зараз на рэпэртуары гэтых выдатных спевакоў. І таму так аднолькава кранаюча і настальгічна гучалі на канцэрце як "Удаль молодецкая", так і "Хэлоў, Долли", як "Свадьба", так і "Надежда".

На жаль, не часта выпадаюць усім нам "радости скупые телеграммы". Адной з такіх стаўся для многіх прыезд Магамаева з Сіняўскай.

Г.С.

У мінулым нумары ТМ па віне рэдакцыі была дапушчана прыкрая памылка. На чацвёртай старонцы ў "Паэтычнай гасцёўні" першы радок верша "Самота" трэба чытаць: Я іду *праз* сусьветы самотнай хадой. Прыміце, паважаныя чытачы, нашае шчырае выбачэнне.

Тэст на эрудыцыю

Адказы

Геаграфія

1. блізу 14 мільёнаў
2. Сьвятая, 345 мэтраў
3. азёраў — 10 тысячаў, рэк — 4 тысячы
4. каля 10
5. Бярэсьце альбо Берасьце, Гародня, Менск, Гомля
6. з Украінай — 990 кілямэтраў
7. з Ушаччыны
8. на Берасьцейшчыне
9. Балтыйскае і Чорнае
10. Віленшчына, Беласточчына, паўночная Чарнігаўшчына, Браншчына, Смаленшчына, Невель, Себеж.

Новы разьдзел: гісторыя

1. Зь якога дрэва быў зроблены крыж сьв. Эўфрасіньні Полацкай?
2. У якой бітве і кім украінскія землі былі вызваленыя з-пад улады Залатой Арды?
3. Назавіце калыску беларускай дзяржаўнасьці.
4. Буйнейшая бітва сярэднявечча (удзельнічала блізу 200 тысячаў чалавек), у якой нашыя продкі абаранілі сваю Бацькаўшчыну?
5. Хто ў Беларусі першым падняў праблему Чарнобыля?
6. Калі пабачыла сьвет першая беларуская друкаваная кніга?
7. У якім годзе й дзе была заснаваная ўніяцкая царква?
8. Хто быў першым вынаходнікам шматступеневай ракеты?
9. Дзе й калі, падчас Швэдскай вайны адбылася ўразіўшая тагачасны сьвет бітва, у якой беларускае войска ў складзе 3.400 чалавек здолела дазваньня разьбіць 14.00 швэдаў?
10. Хто стаяў на чале войска Рэчы Паспалітае, калі яно спыніла нашмат большае турэцкае войска, абараніўшы Эўропу ад асманскай агрэсіі?

Рэдактар Генадзь СУДНІК

Тыднёвік Магілёўскі 21

Інфармацыйна-аналітычная газета, заснаваная Магілёўскай гарадской асацыяцыяй "КОЛА СЯБРОЎ".

Зарэгістравана ў Дзяржкамітэце Рэспублікі Беларусь па друку за № 831.

Газета выходзіць па пятніцах, пераважна на беларускай мове..

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 212030 г. Магілёў, вул. Першамайская, 6-22.

ТЭЛЕФОНЫ: 31-04-15, 22-97-82

Газета набрана і надрукавана афсетным спосабам у Магілёўскай абласной друкарні імя Я.М.Свярдлова. Зак. 21. Тыраж 2100 асобнікаў. Кошт 2000 руб.